Noomerui sen 10 mynge.

Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtiil!

Buriaad-Mongoloi YNEN

№ 292 (2325)
1937 onoi
DEKAABRIIIN
21
VTOORNIK

14-xii zilee garna
ULAAN-YDE goorod,
BMASSR

BK(b) P-iin Buriaad-Mongoloi Mozkoom ba BMASSR-ei CGK-ai yderbyriin gazeeta

SSSR-ei Verxoovno Soveedai negedexi seessi zaralxa tuxai

SSSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai Preziidiymei togtool

SSSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai Preziidiymei togtooxonь:

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai Verxoovno Soveedai negedexi seessiii 1938 onoi janvaariiin 12-oi yder goorod Moskvaada zarlaxa.

SSSR-ei CENTRAALЬNA GYISEDXEXE KOMITEEDAI TYRYYLEGŞE—M. KALIININ.

SSSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai sekretaarь—A. Goorkin.

Moskvaa, Kreemlь 1937 onoi dekaabriiin 19.

SOVEED ARADUUDAI ZOL ŽARGALII XAMAGAALAGŞA, ALDARTA DOTOODIIN XEREGEI ARKOMAADAIXIDTA, DXAK-ai OORGANUUDAI XORINŽILEI OIN YDERƟƟR DAŞARAMDUULAN, BURIAAD-MONGOLOI AŽALSAD XALUUN BAJARII XYRGENE!

REVOLIYYCIIN HERGEG XARUULŞAN

Ene onoi dekaabriiin 20-do BÇK-OGPY-DXAK-ai 20 zilei oi gyiseө. 20 zilei saana 1917 onoi dekaabriiin 20-do, V. I Leenin bolbol kontrrevoliyycetei temesexe Byxerossiin Onso Komiisa (BÇK) emxidxen baiguulxa tuxai dekreed gargahan baigaa. BÇK bolbol nyxer Leeninei iniciatiivaar baiguulagdahan baina.

Proletaar revoliyyciin ilahanai hyyleer tere darii, unagaagdahan mylzegşe anginuud bolbol xariin deplomaad miissinyydtei xamta ba tedenei myngen deere jabuulgaa yiledze, zaagovor emxidxeze, şpioon organizaacanuudii baiguulza exilhen ba tedener bolbol revoliyycii hyidxexiin tula xamag byxiiji xehen baigaa.

Proletariaadai yşөө byxezөөdyi dektatuurada jixeşeg ajuul tulaza jireed baigaa. Bolьşeviig paarti bolbol dotoodiin ba gadaadiin kontrrevoliyyciin kontrrevoliycioonno mylxilgehөө revoliyycii xamagaalxa tusgaar oorgon—Byxerossiin Onso komiisii baiguulaa hen. Aradai daisadai byxii ba eldebiin kontrevoliycioonno ba sabotaazalhan hedelgenyydii eliryylen gargaxa ba yndehөөrenь ygei xexe zorilgo BÇK-da daalgagdahan baigaa.

Revoliyycii xamagaalxa gehen ene xariuusalgatai ba xyndetei zorilgoo BÇK-OGPY-DXAK-ai oorgonuud bolbol xyndetei johoor dyyrgee.

Paarti bolbol, Oktiaabriiin geroi, paartiiin ynen xybyyn, Leenin ba Staalinai soraatnig—tymer xatuu, nugarşagyi revoliycioneer Feliiks Dzerziinskii BÇK-iin tologoi bolgon tabiaa hen. Proletaar revoliyyciin daisadai soxiltodo bulad garaar xariuu soxilto ygehen Dzerziinskiin nerede duraa gutadaghaa ylyygeer duraa gutaltai nerii byrzyaazi medeegyi jym. Byrzyaaziin egeel ajuulanь—Feliiks Dzerziinski baihan jym. BÇK-iin xytelberilegşe nyxer Dzerziinskiin yyrgii nyxer Staalin iimeer segnehen baina. Leenin—Staalinai paartiiin xytelberi doro, Dzerziinski tyryytei BÇK bolbol proletariaadai diktatuuriin diildeşegyi zebsegenь bolhon baina.

BÇK bolbol „byrzyaazida ajuulanь, revoliyyciin hergeg xaruulşan, proletariaadai xuudam helmenь“ baiza, „revoliyyciin daisadta onostoi mergen ba algasalgyi soxiltonuudii“—ygehen baina.“ (Staalin)

Dotoodiin ba gadaadiin kontrrevoliyycetei BÇK—OGPY—DXAK-ai temesehen xorin zilei tyyxe bolbol—xariin razveedkanuudai ba tedeende alba xegşe, oron ulas dotoroi kontrrevoliyycioonno organizaacanuudtai, olon tooto zaagovornuudtai manai oronoi azalşanai temesehen temeselei geroilig tyyxe; xariin razveedkiin oorgonuudaar manai oronoi tiilde elьgeegdedeg olon tooto şpioonuud, diversaantnuudtai temesehen taharaltagyi temeselei tyyxe; xorologşod ba socialiis ymsii hyidxegşedhөө manai faabrig ba zavooduudii, manai sovxoozuud ba kolxoozuudii xamagaalhan hergeg saxiuul; soveed aradai zol zargalai tylөө temesehen şanga temesel myn geeşe.

Delxein imperialiizmtai, xyn tyreltenei bylgemei xajadahanuud-trockiis-buxaarintanai faşiis ageentnuudtai ba manai Exe oronoi bejee daangi baixiin tylөө, eb nairamdal ba sociallizmai tylөө manai socialiis Exe oronoi jabuulhan aguu jixe soxildoonuud dotor BÇK-OGPY-DXAK bolbol ton daişalxii poziicanuudii ezeldeg baina.

BÇK ygeigөөr bidener grazdaan dainda ilaxagyi hemdi, OGPY—DXAK ygeigөөr bidener socialiis baiguulaltada şuxala ysloovinuudii xamagaalza şadaxagyi hemdi geze bygede soveed arad medeze baina. Manai karaatelьna oorgonuudai aradai daişadtai temesehen zyrxelig xatuu temeselgyigөөr manai orondo socialiizm ilaxahanь geze hanaltagyi baihan geeşe.

Grazdaan dainai zilnyydte Aangliiin, Fraanciin, Poolьşiin, Germaaniiin ba Japoonoi imperaliistnar өөhediingөө interveence aarminuudai kolьcoogoor manai oroniii xyrieeleed, oron ulasaimnai tiilde ba froont şadarai polosaada zaagovoroi gazarnuudii baiguulza, şpioonuud ba diversaantnuudii oloor tabiza baigaa hen.

Soveed Rossiii bolbol froontnuud deere zebsegte temesel xexeteigee xamta myn tiildee zaagovorçiguud ba şpioonuudtai susaraltagyi temesel xexe uşartai bolhon baigaa. Ene temeselde geroilig zorilgii revoliyyciin ynen xaruulşan—BÇK gyisedxөө hen.

F.E. Dzerziinskiin xytelberi doro BÇK bolbol Aangliiin razveedçig ba provokaator Lookkart gegşiin jixeşeg zaagovorii uudalan gargaza ygei xehen baina. Xariin miissinyydei bygedeneinь şaxuu xabaadalgatai ene zaagovor bolbol zebsegte vosstaani xehenei rezylьtaadta Moskvaaji buliaan abxa, BCGK-ii arestovaalxa ba proletaar revoliyyciin aguu jixe voozdь—Leeniniii alaxa gehen zorilgotoi baigaa.

Lookkart bolbol Troocki ba Buxaarinai predaatelьstodo staavka xehen baigaa. Breestiin yjede paartiiin Leenin—Staalinai şugamii esergyy jabuulhan Troocki ba Buxaarinai temeselii jaaza xereglen abxa asuudalii lookkart bolbol Aangliiin praviitelьstvotoi zyblen xelsehen baixa jym.

1919 ondo Aangliiin saxiuul (oxraank) bolbol, petrograadii Jydeenicede ygexe gehen bodoltoigoor jixeşeg zaagovor emxidxexiin hedelge xehen baina. Ene zaagovorii Aangliiin ondoo nege johotoi şpioon Polь Diyyks gedeg tolgoilhon baigaa.

Ene ton jixe zaagovor bolbol Leeningraadai xamgaalalgii udaridaza baihan nyxer Staalinai aşa tuhaar uudalagdahan baina

Aangli-Fraanciin imperialiizmai plaan BÇK-gaar Ongi saxihan baigaa. Barandaa xariiin razveedkanuudta alba xeze baihan „sylөө ba Exe oronoi xamagaalgiin Sojuuz“, „Sojuuz vozorozdeeni“, „Nacionaalьna ceentr“, „taktiiçesk ceentr“ ba busa seregei—zaagovorşi organizaacanuudii BÇK bolbol usadxahan baina.

Sagaan gvaardiiin aarminuudai bii bolxo jabadalda tuhalza ba tedeniii myngөөr xangaza baihan, germaaniiin razveedkanuudai gemte muuxai xydelmeriii manai karaatelьna oorgonuud uudalan gargaa hen. Germaaniiin tere yjiin posoolьstvo bolbol neemcenyydei Moskvaaji okkypaac alan abxiinь tuxai „Baruun ceentr“ geze kontrrevoliycioonno organizaaçiin xytelberitei xelsee xeze baihan baigaa. BÇK bolbol Germaaniiin razveedkiin buzagai xara plaaniii butasoxizo „Baruun ceentr“ gedegii ygei xee hen.

Myn Poolьşiin ba Japoonoi razveedkanuud galzuu jabuulga xedeg hen. Pilsyydskiin baiguulhan, „Poolьşiin organizaaca voiskoova“ (POV) geze şpioon diversioonno organizaaca bolbol manai orondo şpioonuud ba diversaantnuudii elьgeedeg hen. Japoonoi razveedka bolbol myn baha өөriingөө hyidxelei xydelmeri yrgenөөr jabuulhan ba xeden zergiin şuxaliin şuxala uçaastaguud deegyyr өөhediingөө şpioon diversioonno organizaacanuudii baiguulxii hedehen baigaa Germaaniiin, Poolьşiin, Japoonoi ba bişe razveedkanuudta ton ynetei olzonь xadaa trockiistnuud, zinoovьjevtan, buxaarintan ba riikovtanhaa tedenei gulidxahan provokaatornuud ba şpioonuud baihan baigaa.

Germaaniiin, japoonai ba poolьşiin razveedkanuudaar Soveed Sojuuzta elьgeegdehen şpioonuudai zarimanь xadaa hyylşiin sag xyrter ahaldaza baihan baigaa. Tedener bolbol bolьşeviig paartiiin erxim xybyydei negen—N.I. Jezoov tyryytei, aldarta dotoodo xeregei arkomaadaixinaar ton bajaxan eliryylen gargagdahan baina.

Byxerosiin Onso komiisa (BÇK) bolbol gadaadiin razveedkanuudai daabriaar xydelze baihan, eseernyyd, menьşeviigyyd, anarkiistnuud kadeeduud, byrzyaazin nacionaliistnuudai şpioonsk, terroriis ba diversioonno gryypenyydii butargan soxihon baina.

Soveed oronoi daisad bolbol froont deere geroilig Ulaan Aarmihaa erid soxilto abhan ba tiilde—geroilig BÇK-hee bahal tiime erid soxilto yzehen baina. Tiimehee bidener bolbol grazdaan dainda ilahan ba manai oronoi bejee daangi baidalii aldahangyi bainabdi.

Aza amagalan baiguulgiin zilnyydte, SSSR ii xyrieelen baigaa kapitaliis gyrenyyd bolbol biden teeşe şpioonguud ba diversaantnuudii elьgeeze yrgelzelhөөr ba zaagovornuud, xoroto aaktnuud g.m. emxidxehen baiza, manai orondo esergyy tabihan өөhediingөө hyidxelei xydelmeriii zogsoogoogyi baina. Gadaadiin razveedkanuud bolbol ene etaapa deere aradai azaxuin gol şuxala uçaastaguud deere xorlolgo emxidxexe jabadalda tusgaar anxaralaa tabihan baina. Şaaxtiinxid“. „Prompaarti“ geze kontrrevoliycioonno organizaacanuudai, kylaaguudai kontrrevoliycioonno organizaaciin baigaa sagta, tedener bolbol imperialiistnuudai 1930-31 onuudta xaraalahan, imperialiis intervenciin amzalta ba ilaltii SSSR-te garaantilaxii xaraalan, socialiis indystrilizaaca ba xydөө azalai kolektivizaacii jaazaşhaa ebdexii hedehen baina.

Soveed razveedka bolbol şinenyyd ysloovinyyd deere xydelmerişen ba tariaaşanai amagalan azalii saxin, revoliyyciin daisadii xair gamgyi soxizo, şpioonuudii olon bariza, zaagovorşiguudii eliryylen gargaza ba butasoxizo, xorologşodii, kontrrevoliycioneernyydii ygei xen usadxaza yrgelzelheer baina.

Soveed razveedkiin ba Ulaan Aarmiiiin heremze bolbol oron ulasaa indystrizyylxe Leenin—Staalinai tysebei gyisedxel dyyrgeltii manai orondo xangaa. Xorologşodii butargan usadxaxa jabadal bolbol xydelmerişen ba tariaaşanai dundahaa inzeneerno-texniis kaadrii beledxexe metiin iime jixe zorilgii şiidxexe jabadalda ton jixe udxaşanartai baihan baina.

Soveed razveedka bolbol kulaaguudai kontrrevoliyycehee, kolxoozno ymsii. kulaaguudai hyidxegşedhee xydөө azalai froont deere xoroto azal xeze baigaa kontrrevoliycioonno xorololgiin organizaacanuudhaa kolxoozuudii xamagaalaxa talaar kolxoozno tariaaşanda segneşegyi jixe tuhalamza yzyylhen baina. Soveed razveedka bolbol kulaaguudai kontrrevoliyycetei temesexe өөriingөө temseleer aguu jixe kolxoozno xydelөөnei ilaltii bexizyylxe jabadalda tuhalhan bain.

Soveed aradai zolii ba sociaIiizmai ilaltanuudii xamagaalanangiiin daisadii soveed razveedkiin butargan usadxaagyi baihan, tiime angiiin temeselei uçaastog ygei.

Aguu jixe Staalinai soraatnig ba şabi nyxer N.I. Jezoovoor tolgoiluulhan, manai aldarta dotoodo xeregei arkomaadaixidaar faşiis razveedkanuud ba tedenei troocko-buxaarintanai agentuurii şiidxexii johoor butargan usadxaxa jabadal ynexөөrөө byxii delxein-tyyxete udxaşanartai baina.

Azalşanai ton xoroto daisad—gadaadiin razveedkanuudai ageentnuud-troock-buxaarinsk-riikovtanai bandiiduudai xehen ba xedeg iime şuhata gemii, urbalga ba predaatelьstvii kontrrevoliycioonno zaagovornuudai tyyxe yşөө medexegyi baina. Tedener bolbol ilahan socialiizmda xorolxon, yzen jadaxadaa jyynheeş suxaridaggyi baina. Buxaarinsk-trockiis bandiiduud bolbol faşiis razveedkanuudai ton zerligşehen ba şuhanda xomxoirosohon xylehenşedgeeşe, edener bolbol tedeenei myngen deere xydeldeg ba tedeenei daabariaar ilahan socialiizmai orondo esergyy dain sereg beledxeze baina. Tedener bolbol faşiis razveedkanuudai buzagai şuhata daabarinuudii byxii oronuudta dyyrgene. Ede bandiiduudii usadxalga—faşiizmda erid şanga soxilto myn.

Dotoodo xeregei arkomaad bolbol faşiis aluurşadii yndeheerenь buta soxizo ba ygei xeze Staalin Konstituuca soo bişegdehen, socialiizmai tuilaltanuudii ba soveed aradai nangin erxenyydii xamagaalana, eb nairamdalai xeregii tuilana, dain seregei faşiis yysxegşedii elryylen gargana, byxii delxein azalşanda segneşegyi tuha xyrgene. Staalinsk arkoom nyxer N. I. Jezoovoor xytelberilegdehen dotoodo xeregei arkomaadai tyyxete gabljaa egeel eneende baina.

Soveed razveedkiin xysen ba şadal—proletaariiin diktatuuriin xysende ba şadalda baina. Tereenei ilagdaxagyi jabadal—oron ulasaigaa olomilioon zontoi barisaatai baihan jabadalda, oloniitede tereenei tyşegledeg jabadalda baina. Soveed razveedka bolbol revoliyyciin intereesyydte xizaargyi bejee ygengi baihan jabadalda, Leenin—Staalinai paartida ynen bainan jabadalda erelxeg zorig ba xyse şadalii olono.

„Aradtajaa iime nigta barisaatai baihan, ene aradai intereesii iime todoor xaruulza baihan, aradai tuilaltanuudii, saxiza baihan, gyrenei ajuulgyi baidalii xamagaalxa iime oorgontoi, razveedkiin oorgontoi gyren delxei deere ygei,—geze 1937 onoi ijyyliiin 27-noi yder SSSR-ei CGK-ai preziidiymei zasedaani deere nyxer Jezoov xelehen baina.

Kapitaliis oronuudta razveedkiin oorgonuud bolbol azalşan arad zonoi yrgen oloniitede gyrenei aparaadai negen duragyiten xaragdadag xubi baina, jyyb gexede, tedener bolbol ezerxegşe byleg kapitaliistnuudai intereesyydii xamagaalaza baina. Manai ende, tad ondoo, soveed razveedkiin oorgonuud, gyrenei ajuulgyji xamagaalaxa oorgonuud bolbol soveed aradai intereesyydii xamagaaladag baina. Tiimehee tedener bolbol byxii soveed aradai erxim deede xyndelelii, erxim deede inag lalii xereglедeg baina“.

Leenin ba Staalin bolbol kapitaliis xyrieelelgiin ajuul tuxai manai oronoi azalşanda xododool hanuuldag baihan baina. Leenin ba Staalin bolbol, yrgelziin heremze xeregtei baina, daisad xadaa SSSR-ii azana orxixogyi baina geze paartiii, manai oronoi xydelmerişen angii ba tariaaşaniii xezee byxenөө hurgadag baihan baina. „Bidener bolbol Byxerossiiin Onso Komiisa şingi iime albangazarii segnexe ba xereglexe bainabdi. Eneeni bidener bolbol bygedende ba xen byxende garaantilaxa bainabdi“ geze Leenin xelee hen. „Revoliyycede GPY xeregtei, GPY xadaa proletariaadai daisadii ajuulgan hyrdyylze manai ende baixa baina“ geze Staalin xelee hen.

1937 ondo BK(b) P-iin Centraalьna Komiteedai fevraalь-maartiin Pleenym deere nyxer Staalinai xelehen tyyxete doklaad bolbol paartiijn ba partiijna bişe bolьşeviiguudai heremzii deeşelyylxe xeregtejixe yyrge ezelhen baina. Kapitaliis xyrieelgiin baigaa sagta byrzyaazin gyrenyyd bolbol xorologşod şpioonuud, diversaantnuud, aluurşadii elьgeexe baina, trockiizm xadaa xorologşod, diversaantnuud, razveedçiguud, şpioonuud, aluurşadai priincebgyi ba ideigyi baanda geeşe, gadaadiin gyrenyydei razveedkiin oorgonuudta xyleheer xydelze jabaa, xydelmerişen angiiin xoroto daisadai baanda geeşe gehen tuxai asuudalii nyxer Staalin ton erideer tabihan baina.

„Ene ajuulhaa manai Exe oroniii ajuulgyi bolgoxiin tulada, negende, şpioonuud, xorologşod, diversaantnuud ba soveed aradai busa daisadii xorogyi bolgoxo şadabaritai emxidxegdehen karaatelьna oorgonuud xer gtei“,—geze byxii hungagşad, eregtei ba emegtei xydelmerişende, eregtei ba emegtei tariaaşanda, Ulaan Aarmida, Soveed inteligeencede BK(b) paartiiin CK-ai xandahan xandalga soo xelegdene.

Leenin-Staalinai paarti ba soveed zasag bolboi soveed aradai daisadii xorogyi bolgoxo şadabaritai, hain emxidxegdehen ba şalgagdamal karaatelьna oorgonuudii manai oron do bii bolgozo şadaa.

Soveed Sojuuzai araduud bolbol gadaadiin razveedşiguud ba şpioonuudhaa, troocko-buxaarintanai buzagainuud ba busad aradai daisadhaa oronoo seberlexe talaar dotoodo xeregei arkomaadai xyndete xydelmeridenь tuhalaxa jabadalii xyndete xereg geze toolohon ba tooxoş baina.

BÇK—OGPY—DXAK bolbol proletariaadai xursa helme, revoliyyciin ynen saxiuul, byrzyaziida ajuulanь baihan ba baizaş baina. Soveed razveedka өөriingөө poost deerөө baina. Tereenei 20 zilei oi—socialiizmai orondo dobtolon xoroloxii hedegşed byxen bolbol gazar deerehee xaman xajagdaxa baina geze byxii daisadta hyrte hanuulga bolxo baina. Tereenei 20 zilei oi—heremzee saaşadanь deeşelyylxe, faşiizmai byxii troocko-buxaarintanai xylehenşedii ylegdel ygeigeer yndeheerenь ygei xexe uriaal bolno.

Manai Exe oron bolbol aguu jixe ilaltanuudai orşom baidai soo BÇK—OGPY-DXAK dai 20 zilei oiji temdegleze baina. Ede ilaltanuud bolbol Staalin Konstituuciin yndehen deere yngerhen, SSSR-ei Verxoovno Soveedai hungaltiin rezylьtaaduud soo todo baina.

SSSR-ei Verxoovno Soveedoi hungaltiin rezylьtaaduud bolbol, aguu jixe soveed oronoi araduud xadaa Leenin—Staalinai paartiii toiron zagsanxai ba aguu jixe voozdь nyxer Staalinda xizaargyi bejee ygenxei baina geze byxii delxeide xaruulaa. Verxoovno Soveedta hungalta bolbol, soveed orondo komuniistnuud ba partiijna bişenyydei Staalin bloogoi yndehen deere xyn tyreltenei tyyxede yzegdee xaragdaagyi, aradai moraalьna ba poliitikon negedel baiguulagdaa geze xaruulaa. Soveed arad ilagdaşagyi.

BÇK—OGPY— DXAK-dai 20 zilei oin yderte byxii soveed arad bolbol aldarta dotoodo xeregei arkomaadaixinda ba tedeenei daişalxii xytelberilegşe—Staalinsk arkoom N. I. Jezoovto өөriingөө bolьşeviigai bajar xyrgene, komuniizm teeşe seveed oronoi oşoxo xysen tygelder ba ilaltata xydeleende haad xexii hedehen byxii daisadii Leenin—Staatinai paartiiin xytelberi doro xoinog şodoo butasoxixo gehen naiduulga ygene.

(TASS-iin materiaalhaa).

SSSR-ei Arkomsoveed ba BK (b) Paartiiin CK-ta

Aşaa şirelgiin talaar praviitelьstviin xariuusalgatai daabariii zişeete hainaar ba erximeer dyyrgehenei tyløø SSSR-ei AKS ba BK (b) P-iin CK bolbol Daalьna-Vostooçno xizaarai YNKBD-gei naçaalьnig nyxer Riyşkoovto ba Daalьna-Vostooçno xizaarai YNKBD-gei sotruudniguudai byxii kolektiivta, ene daabariii dyyrgexe jabadalda xabaadahan, Daalьna-Vostooçno tymer zamai xydelmerilegşedte bajasxalan sonosxobo.

SSSR-ei AKS ba BK (b) P-iin CK bolbol Daalьna-Vostooçno YNKBD-gei ba myn Daalьna-Vostooçno tymer zamai traansportiin tusagaar ilgaran garhan xydelmerilegşedte deede xaira olgoxo zuurşalga xexii zam xarilsaanai Aradai Komisaarii ba dotoodo xeregei Aradai Komisaarii ujalgalaba. (*TASS*).

BÇK—OGPУ—NKVD-gei xorin zilei oido

BÇK—OGPУ—NKBD-gei xorin zilei oin yderte SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed ba BK (b) P-iin CK bolbol şpionaaza, xorololgo ba diveersitei temesexe temeselde øøriingøø ujalgii soveed aradai urda ynen sexeer ba baatarligaar dyyrgehen, NKBD-gei xydelmerilegşed ba bojeecuudii xaluunaar amarşalana.

SSSR-ei AKS ba BK(b) P-iin CK bolbol aradai daisadii yndehøørenь ygei xexe xydelmeridee NKBD-gei xydelmerilegşed ba bojeecuudai gyised amzaltanuudii tuilaxїi xysene.

Soveed aradai xeheegşe gar, NKBD mandatugai!

SSSR-ei AKS.
BK (b) P-iin CK.

1937 onoi dekaabriiin 12-oi yder, SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungalta deere komuniistnuud ba partiijna bişenyydei bloogoi kandidaaduudai tyløø duugaa ygehen hungagşadai too tuxai centraalьna hunguuliiin komiisiin medeesel

1937 onoi dekaabriiin 15-haa 16-nai yder xyrter, odoo xyrter medeegee ygøøgyi baihan, xoliin hunguuliiin uçaastoguudhaa, zamdaa jabahan paroxooduud ba poojezdnuudhaa centraalьna hunguuliiin komiisada xeden olon medeenyyd orohon baina. Eneentei xamta byxii SSSR dotor hungagşadai too 94138159 xyn bolhon baina (dekaabriiin 15-da medeesegdehenhee 498681 xynyydeer olon), myn duu ygelgede xabaadagşadai too 91113158 xyn boltor oloşorhon baina (dekaabriiin 15-da medeesegdehenhee 793807 xynyydeer olon). Ene xadaa, byxii hungagşadai 96,8 proc. bolno.

Ene deere zaagdahan medeesel bolbol byxii ookruguud deere komuniistnuud ba partiijna bişenyydei tyløø ygtehen duunuudii tooloxo erxe baidalii centraalьna hunguuliiin komiisada olgohon baina.

Sojuuzai Soveedta hungaxa hungaltiin byxii hunguuliiin ookruguud deere komuniistnuud ba partiijna bişenyydei bloogoi kandidaaduudai tyløø 89844271 xyn duugaa ygehen baina, ene xadaa duu ygelgede xabaadagşadai 98, 6 proc. bolno.

„SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungalta tuxai dyrimei“ 90-dexi zyilei yndehøør, ynen bişede toologdohon biylletieenyyd 636808 baihan baina. Kandidaaduudai nerii zurazarxihan biylletieenyyd 632704 baihan baina.

Sojuuzna respyyblikenyydhee Nacionaalьnostinuudai Soveedta hungaxa hungaltiin byxii hunguuliiin ookruguud deere komuniistnuud ba partiijna bişenyydei tyløø 89063169 xyn duugaa ygehen baina, ene xadaa duu ygelgede xabaadagşadai byxii toogoi 97,8 proc. bolxo baina. „SSSR ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungalta tuxai dyrimei“ 90 zyilei yndehøør, ynen bişede toologdohon biyiletieenyyd 1487582 baihan baina. Kandidaaduudai nerenyydii zurazarxihan billetieenyyd 562702 bolno.

Sojuuzai Soveedta ba Nacionaalьnostinuudai Soveedta hungaxa hungaltiin dyngyydii Sojuuzna respyyblikenyydeer ilgabarilan, dooro xaruulagdahan tabliica soo xaruulagdana:

Sojuuzna respyyblikenyydei nere	hungagşadai too	duu ygelgede xabaadaa: avsliuutna toonuudaar	proceen tooronь	komuniistnuud ba partiijna bişenyydei bloogoi kandidaaduudai tyløø duugaa ygøø — Sojuuzai Soveedto: avsoliuutna toonuudaar	proceent oornь	Nacionaalьnostinuudai Soveedta: avsoliuutna toonuudaar	proceent oornь
RSFSR	60571292	58628325	96,8	57687755	98,4	57142882	97,5
Ukraiiniin SSR	70529876	17156273	97,8	16980307	99,0	16799399	97,9
Beloryysiiin SSR	3007342	2929666	97,4	2892810	98,7	2884244	98,4
Azerbaidzaanai SSR	1648877	1577117	95,6	1564183	99,2	1555523	98,6
Gryyziiin SSR	1940547	1866189	96,2	1849932	99,1	1847367	99,0
Armiaanai SSR	620220	596675	96,2	592146	99,2	592682	99,3
Tyrkmeenei SSR	691925	651962	94,2	647345	99,3	644325	98,8
Yzbeegei SSR	3548441	3019216	93,5	3286897	99,0	3274473	98,6
Tadzilgai SSR	774864	738099	95,3	728656	98,7	726064	98,4
Kazaaxsk SSR	2995367	2901072	96,9	2882844	99,4	2862726	98,7
Kirgiizei SSR	799408	753549	94,3	731395	97,1	733480	97,3
SSSR dotor xamta	91138159	91173153	96,8	89811271	98,6	89063169	97,8

Avtonoomito respyyblikenyyd, avtonoomito mozonuud ba nacionaalьna ookruguudhaa Nacionaalьnostinuudai Soveedta hungaxa byxii hunguuliiin ookruguud deere hungagşadai too 10353188 xyn bolno. Duu ygelgede 9954133 xyn 94, 96, 2 proceent xabaadahan baina. Ede ookruguud deere komuniistnuud ba partiijna bişenyydei bloogoi kandidaaduudai tyløø 9757435 xyn gy, duu ygelgede xabaadahan hungagşadai 98 proceent duugaa ygehen baina. „SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin tuxai dyrimei“ 90 zyilei yndehøør, ynen bişede toologdohon biylleteenyyd 61784 bolhon baina. Kandidaaduudai nere zuragdahan 134914 biylleteenyyd bii baina.

SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin talaar Centraalьna komiisa.

300 proc. dyyrgene

Nyxer Żeleznikoov L.K. bolbol parovoozno kombinaadai 3-daxi prolioodto kotioolьşogoor xydelxe zuuraa, sag yrgelze Staxaanov meetodeer azalladag baina. Dekaabriiin 1-hee 10 xyrter jabuulagdahan tyryyşiin staxaanovtanai rekoordiin Staalin dekaadnig soo 300 proceenthoo ylyy gartar yiledberiiingøø programa dyyrgeze baihan baina.

—Zygøør manai prolioodai komandiirnuudai ba koompleġsno brigaadiin naçaalьnig nyxer Krasnobaajev gegşedei zybøør yiledberiee emxidxeze jabuulaa haanь, miniii xeze baizaa kotiool bytøøxe azal xadaa jamarş haadgyi uragşaa jabaxa ba yiledberiiinş programa byriş olon proceent dyyrgexe beleib. Zarimdaa manai komandiirnuud yiledberiee zybøør emxidxexiin orondo xubxai xoohon yge bololdood huuza baixadaaş haadxagyi jum.

Bi bolbol 1938 on gartar jabuulagdaxa staxaanovtanai rekoordiin Staalin dekaadnig soo byriş erximeer yiledberiiingøø programii dyyrgexeb geze beldeed baixa zuuraa eneenhee urda azaldaa xereglen olohon şine izobrataatelьstvajaa byriş hainaar oilgon şudalxaa bainam—geze xøørhøør, sogtoi solbonoor alxaza kotiooloigoo xazuuda nyx. Żeleznikoov oşozo xydelbe.

C.Dam.

Katoog neegdebe

Dekaabriiin 18-nai yder Ulaan-Yde goorodoi „Dinaamiin“ dergede şine katoog neegdebe. Ene yder xedii xyiten baibaş, goorodoi hurguuliiin huragşad, xydelmerişed ba alba xaagşad olooroo sugiarza, dyxovoi myyzekiin ajalga doro xyxiyy solbonoor holzoron naadabad.

Katoog bolbol amaraltiin udaa teexi xojor yderhøø bişe yderNyydte yrgelze neelgetei baixa. Dekaabriiin 22-to „Dinaamiinxin“ ba Ulaan-Ydiin tymer zamai traansportiin xydelmerişedei myriisøø maatç bolno.

Janvaariiin 1-hee hurguuliiinxinei amaraltiin yje soo katoog bolbol xyygedei organizaacanuudta ygteze, tedenei amaraltiingaa sagii bolboson janzaar yngergexe jobadalda xereglegdexe baina.

Tiigeed, janvaariiin 23-haa byxii goorodoi myriisøø exilxe tula beledxelei xydelmeri jabuulagdaza baina.

Xyniii doromzolxo erxe xen ygøøb?

Selenge. Orongiin somonoi „Ulaan-Traaktor“ geze kolxoozoi tyryylegşe Bajar Jymsenei ba terenei orologşo Badmiin gegşed invaliid Bimba Zoltiin gegşede johoor ysloovinь bii bolgoogyi, xarin tere Zoltiin gegşii xynde xyşer xydelmeri—hyniiin xaruulda tabihan baina. Xarineldeь jyme Zoltiin gegşede toxozo „şi loodorь“ g. m. doromzoldog baina.

Iimehee invaliid Zoltiin gegşede hain ysloovi bii bolgozo, øøriinь şadaxaar taaruu, zoxistoi xydelmeri ygexe xeregtei. Tiime invaliid xyniii berxetei xydelmeride tabixahaa gadana, tereeniii loodorь gexe meteer doromzolon xaraza baihanai tyløø ene kolxoozoi xytelberilegşed xariuusaxa johotoi.

Kolxooznig.

Xile deere poolьsk şine provokaaca

Şepetoovka, 16. (TASS). Dekaabriiin 14-nei ydeşe, Şepetoovkohoo Zdolbyynovo oşozo jabahan, Soveedai №33 poojezdiin pograniiçna blook-poost deere togtoxodo, poolьşiin policeisk zasag bolbol, jyrenxii zuramai johoor poojezdiin sostaavii xaraxa jabadalhaanь manai poojezdiin brigaadii xahaza, tedeniii nege vagoon soo oroxii şiryyneer baalahan baina.

Soveedai poojezdiin brigaada bolbol, poojezdiingoo saaşaa jabahan xoino øøriingøø ujalgii dyyrgexeer tabigdahan baina.

Poojezdiin jabahanai udaa dyrben minuuta tuxai bolood baixada, egeel hyylei №219 vagoon soo jabahan tamozenai çinoovnig bolbol „Vagoon şataza baina“ geze hyxirehen baina. Provodniig nyxer Jarovoi ba poojezdiin glaavna kondyyktor nyxer Kliaacki gegşed №219 vagoonai slyzeevne vagoondo oroxodoo tanigdaxagyi bygøød, amibytøøxøør ynertei şingen jyymeer norgohon triaapkiin tyymbaçka soo şataza baixii xarahan baina.

Provodniig bolbol tamoozenniigai zanazaş baigaa haa, tere şataza baihan zyilii garaaraa abaad, gazaa teeşenь xajaza, vagoon soo tyimerei bolxo ajuulii zaisuulza şadahan baina.

Vagoon soo baihan pasaziirnuudai manai kandyyktor nyxer Kliaackida medyylhen medyylgiin johoor, tanigdaagyi bygøød, ynder bejetei nege grazdaniin bolbol nege kapitaantai xamta pograniiçna poosto deere №219 vagoon soo orood, vagooni galdaxa tere jabuulga xehen baigaa. Ene xadaa tere poojezdoor Kiijevhee garaad, Varşaava oşozo jabahan poolьşiin grazdaniin baihan baina.

Poojezdiingoo Zdolbyynovo jirexede, nyxer Kliaacki bolbol №209 vagoon soo bolhon tyimer tuxai aakt xehen baina. Teed, poolьşiin tymer zamai tyløølegşe xadaa ene aakt deere garaa tabixaa arsahan baina.

Eneenei hyyleer poolьsk zasag bolbol provodniig nyxer Jarovoi ba dozoorno nyxer Plaaksa gedegyydii bariza, №219 vagooniii øøhediingøø zorigoor sostaavhaanь tahalaad, ene xereg tuxai myrdelge xexe şuxala baihan tuxai duradxaza, deere zaagdahan niuurnuudtaigaar xamta tereeni vagooniii poolьşiin teritoori deere yldeehen baina. Eneentei xamta poolьsk zasag bolbol myrdelge xexiin tulada, Soveedai tymerzamaixidai staanca Zdolbyynovo jirexiinь erihen baina.

Ene uşaralai hezeglemeer xaraaktertai baihii ba nojaabriiin 30-da bolhondol şingi, staanca Zdolbyynovo deere myrdelge xexe normaalьna ysloovиiin argagyi baihii xaraada abşa, Soveedai tymer zamaixid bolbol poolьşiin teritoori deere xuuli busaar barigdahan nyxed Jarovoi ba Plaaska gegşedii, ba myn №219 vagooniii darui SSSR teeşenь busaaxiin erilte xeze, poolьşiin talahaa orohon eriltii buruuşaahan ba øøriingøø tyløølegşedii staanca Zdolbyynovo elьgeexee arsahan baina.

***

Azaglalta, (TASS). Zdolbyynovo—Şepetoovka uçaastog deere tymer zamai jabadalii saaşadaa fynkocioniirovalxa jabadalii ajuulda xyrgehen, poolьsk zasagai provokaacanuudta esergyy erid buruuşaalii poolьşiin praviitelьstvodo medyylxii SSSR-hee Varşaavada baigaa polpreedstvede daalgagdahan baina geze TASS-da medeesegdehen baina.

„Zurgaanai zam“ kolxoozoi xytelberiii şalgaza yzexe xeregtei

Xori. Deede-Xezengiin somonoi „Zurgaanai zam“ geze kolxoozoi tyryylegşe Sesegtiin gegşe kolxoozoigoo azal xydelmeriii emxidxenbexizyylxii oroldodog ygei deereheenь kolxoozoinь azal jixe muugaar jabana. Zişeelxede, tariaa şirelge ba soxilgonь dyyreedyi baixahaa gadana, geşyydeinь azalta yder aavgust harahaa xoişo temdeglegdeegyi baixa jym.

Gadana, geşyydtee avaansa ygexedøø niuur xaradag baina. Zarim geşyydenь toho, mixa, mynge gexe zergii jixeer abhan baixadanь, zarim geşyydenь jyyş abaagyi bainad. Baha Sesegtiin gegşe øørøø 100 kiilo şaxuu mixa, 20 kiilo toho, 530 tyx. mynge xyrter avaanca abhan baina. Ene metøør baha azal xedeggyi loodorьnuudta ediee xool, mynge zergii ygedeg baixa.

Tereenhee gadana, yngerhen zilde kassiirnuud baihan Dondob Namzalai gegşe 189 tyx. ba Bazar Garmiin gegşe 265 tyx. yrilte xehen baina. Myn altanai priiskede jabagşad xamta deeree 1872 tyxerigei yrilte xehen baixada, ede byxii yriltenyydii tedener deere tooloxohoo bişe nexeberilen abxiin tuxai jamarş xemzee abaagyi.

Sesegtiin gegşe kriitike gexede xele amaa bariza, duu garhan xyniiiji doronь xaraaza boliuuldag zanşaltai. Kolxoozoi suglaan deere Cermaa Erdeniiin gegşiin kriitike xelexede, Sesegtiin gegşe „suglaanai dunda şuujaa by garga, jaba gertee xariza unta“ gexe zergeer zandaran xaraaza gargahan baina. Iime deereheenь suglaan deere dutuu dundanuudaa kriitikelen xelsexe jabadal xaaltatai baidag.

Tiigeed, Sesegtiin gegşe xen geeşeb geze tereenei şaraiji eliryylen xaruulbal, aradai daisad Dampiloon, Dongidoon ba tedenei xani Namsarain gegşedtei xaluun barisaatai. 1936 onoi xabar Solbonoi-Tujaa tyryytei Xusa Namsarain gegşiin daxasaldaad oşoxodo, tedeeniii ugtaza nair naada xeze xeden mingan tyxerigei garza gai xehen baina. Myn aradai daisan Solbonoi-Tujaa gegşede 300 tyxerigei buu ba Xusa Namsarain gegşede xurigan dotortoi xara torgon degel g.m. beleg bolgon ygehen baixahaa gadana, Dampiloon, Dongidoon, Namsarain gegşedte jamarş tyleberigyigøør xeden pyyd mixa, toho xairsag soo xeze xadaad ygehen baixa jym.

Gadana, partorganizaator Naidaanova, tyryylegşe Sesegtiin gegşed Dongidoon gegşiin esege Dongid Dorziin gegşiin ba tedenei urdiin buzagai bandiid aaşanuudii daldalxiin hedelgeer ene namarai yjede „Dongid gegşe jamarş xoroto jabuulga xeegyi“ gehen spraavka terenei garta ygehen baina.

Eneen deerehee xaraxada, Sesegtiin ba Naidaanova gegşed ynexøørøø aradai daisadai tuhalagşad bolxo xynyyd aad, mynøø xyrter paartiiin bilieed karmaandaa xeed jabadaganь gaixaltai.

„Zurgaanai Zam“ kolxoozdo angiiin xarşa elemeentnyydei xeze baihan xoroto jabuulganuudii aimagai paartiiin komiteedai zyghøø darii şalgaza yzexe ton şuxala boloo.

Radioo şixete, Şyymzelegşe.

XYDØØ BIŞEGŞED BIŞENE

Brigadiir baiza şadaxa gy?

Xori. Doodo-Xudanai somonoi Bliyyxerei neremzete kolxoozoi brigadiir Daşazamsa Nimbuugai gegşiin urdiinь jabadal bolbol ton xaranxii ba hezegtei baixa jym. Nimbuugai gegşiin esegenь ba ybege esegenь lamanar baihan jym, myn Nimbuugai øørøøş lama jabahan baina. Gadana, 1929-30 onuudta Soveed zasagta esergyy bosolgo xexiin hedelge gargaza, buu zebseg ba xyn zoniii sugluulaad yzehen baixa. Baha Morxoosoon bandiidtai barisaatai baiza, niutagaingaa zonoi moridii bariza Morxoosoondo ygehen jym.

Nimbuugai gegşe mynøøş zyylig jabadaltai baina. Yngeregşe xabar Ulaan-Yde goorodhoo sortovoi yrehe asaraad, tyrelxidtejee xubaaza edihen baina. Tere sortovoi yrehenь kolxoozoi tarilgada xaraalagdahan baigaa. Tiigeed, sortovoi yrehenei orondo, gutahan şeniice tarihan baina. Ene faakt jyy xaruulnab gexede, Nimbuugai gegşiin kolxoozdo xorlolgo xeheniinь sexe xaruulna. Gadana, Nimbuugai bolbol tus kolxoozii lamanaraar buzagairuulza, kolxoozoi zøørleer lamanarii jixeer tedxehen baina.

Iimehee Nimbuugai gegşe kolxoozoi brigadiir baiza jaabaş şadaxagyi.

Şuguin şono.

Lama kulaaguud uurxailba

Xori. Deede-Xyrbiiin somonoi „Şine-azal“ geze kolxoozoi tyryylegşe Dondog Dugarai gegşe eldeb angiiin daisan bolxo lama kulaaguudaar xolboorildood kolxoozoigoo azalii jixe muugaar xytelberilne.

Pooli deeree xadagdaza buxal bolhon tariaandaa xaruul tabingyigøør 500 buxal tariagaa malda ediyylbe. Gyrende 200 ceentner ybehe tuşaaxa baihan aad, mynøø xyrter tuşaagaagyi baina.

Xarin Dugarai gegşe Agiin aimaghaa sylegdeze jirehen kulaaguudii myn 4-5 lamanarii kolxoozoigoo azalda jabuulza, tedenerte ediee xool ba mynge zergii gamgyi jixeer ygene.

Gadana, Dugarai gegşiin tyrel bolxo gabza lama Żamjan gegşee kolxoozoi geşyyn bolgozo şurguulhan baina. Baha lama jabahan Dorzo Nomşiin gegşii kolxoozoi brigadiir bolgobo.

Ene mete angiiin xarşa elemeentnyydii kolxoozdoo sugluulaad, azal xydelmeriee unagaaxiin tuilda xyrgeze baina.

D. Dagbiin

Hurguulihaanь gargaxaa zyrxelnegyi geeşe gy?

Ulaan-Ydiin xydøø azalai komuniis hurguulida 1936 onhoo Zaigraajev Jaakov gegşe huraza baidag.

Ene yjede Jaakovai gegşiin esege Zaigraajev bolbol aradai daisad Mixailov ba Baldaajevuudtai xaluun barisaatai deerehee kolxoozhoo gargagdaad, syydte ygtehen baina.

Myn Jaakov Zaigraajev gegşii kolxoozhoo gargaad, hurguulihaanь garguulxa geze kolxoozonь togtoohon baigaa. Myn Zaigraajev bolbol enenei urda eldebiin kontrrevoliycioonno anegdood çastyyçka ba eldebyge stydeentenyydei dunda gargahan deerehee komsomoolhoo gargagdahan ba gadana komsomooloi organizaaca bolbol Zaigraajevii hurguulihaa gargaxiin tuxai reektorai urda asuudal tabihan baigaa. Eneen tuxaida tus hurguuliiin reektor nyxer. Ceslikin jyynde xeregseenegyib?

Komsomool.

XROONIKA

BMASSR-ei CGK-ai preziidiym bolbol Baabuuşkinaa L. A. gegşii, elyyrii xamagaalxa Aradai komisariaadai xydelmeriii unagaaza, aparaadaa eldeb xarşa elemeentnyydeer buzarlahan ba aradai daisadii niuun daldalhanai tyløø elyyrii xamagaalxa Aradai komisaarai tuşaalhaa xajan gargaxa ba BMASSR-ei CGK-ai preziidiymei sostaavhaa gargaxa—gebe.

***

2. Elyyrii xamagaalxa Aradai komisaarai ujalgii sag zuura, tus Arkoomoi orologşo nyx. Abiikovta daalgaxa gebe.

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь — 3-23, сельхозотдел — 7-55, промотдел — 5-07.

BMASSR-ei Azyiledberiiin Arkomaadai tipograafi

Ypolglavliti 1282